

TERVOLAN NAISEN JA MIEHEN KANSALLISPUKU

Tervolan puku on koottu v. 1977 ja tarkastajana on toiminut tohtori Hilikka Vilppula. Tervolan kunnan kotitalous- ja kuluttajalautakunta käynnisti pukuhankeen v. 1976. Hankkeen päävetäjänä toimi Alli Jestilä. Lähtökohdaksi löytyi Ylipaakkolan museon vaatevarastosta Tervolan puvun hame ja tasku. Tutkimuksissa selvisi, että vaatekappaleet oli valmistettu käsityökursseilla Tervolan Ylipaakkolassa Mäkiraatikan talossa v.1922. Kurssin opettajan oli kotiteollisuusopettaja Sanna Palo Karungin Kukkolasta. Nykyisen puvun ovat suunnitelleet kotiteollisuusopettajat Leena Kotro (entinen Salmi), Anja Leskelä ja Ritva Starck ja sen lähtökohtana ovat olleet löydetty hame ja tasku ja paikkakuntalaisilta haastattelemalla saatu perimätieto. Miesten puku on suunniteltu naisen pukuun sopivaksi.

NAISEN PUKU

Koppa päällystetään tummansinisellä silkillä ja silkki kirjaillaan punaisin ketjupistoin ja valkoisin varsipistoin. Nyplätyn pitsin mallin on suunnitellut askartelunohjaaja Elsa Jestilä. Pitsinä voidaan käyttää myös nyplättyjä raumanpitsejä: *floderita tai frimodiglaita*. Neidon päähineenä käytetään punaista ja sinistä silkkinauhaa päällekkäin hiusrajaan sidottuna.

Malliitaan yksinkertainen ja väljä paita valmistetaan pellava- tai puolipellavakankaasta. Paidassa on pystykaulus ja päämereunainen etuhalkio, joka suljetaan soljella. Paidan soljen esikuva on Kansallismuseon vanhin peräpohjalainen koru, joka on tallennettu Torniossa. Messinkisen kehäsoljen malli on sama kuin Tornionlaakson puvussa. Malli on todennäköisesti peräisin Ruotsin puolelta.

Liivi valmistetaan ripsimäiseksi kudotusta sinisestä villapalttinasta. Malli se on vartalonyötäinen. Kiinnittimenä on punospistoreikien läpi pujotettava sininen nyöri. Pukuun kuuluva villahuivi toimii takin korvikkeena. Valkoista puuvillahuivia käytetään joko päänsuojana tai hartioilla.

Sinipohjainen hame on ripsimäistä palttinaa, jossa on leveät värikkäät raidat. Hameen väljyys kootaan pienillä laskoksilla vyötärönauhaan. Esikuvana on ollut Tervolan kotiteollisuuskoululla 1920-luvulla kudottu hamekangas. Vyötärön kiinnittiminä ovat nappi ja silmu.

Esiliina on valkoista pellavaa tai puolipellavaa. Koristeina ovat virkatut helma- ja välipitsi. Pitsien malliksi on valittu tervolalaisen emännän Hilma Jestilän 1800-luvun lopussa virkkaama esiliinan pitsi. Vyötärökaitale ja solmiamisnauhat valmistetaan esiliinan kankaasta.

Tasku valmistetaan hameen raidasta ja se vuoritetaan pellavapalttinalla. Tasku on reunustettu tummansinisellä liivikankaalla. Tasku kiinnitetään liivin helmaan nurjalle. Kiinnitystapa ei ole tyyppillinen kansanomaisessa vaatetuksessa, yleensä tasku kiinnitetään pirtanauhalla vyötärölle.

Sukiksi sopivat valkoiset puuvillasukat. Puvun kanssa voi käyttää mustia nauha- tai solkikenkiä tai avokkaita tai luonnonvärisiä lipokkaita.

MIEHEN PUKU

Paita on malliitaan samanlainen kuin naisten paita. Paidan materiaalina on pellava tai puolipellava. Miesten paidan halkio suljetaan nappiparilla, rannekkeiden kiinnittiminä ovat lankanappi ja silmu.

Liivikankaan pohjaväri on tummansininen ja raidoissa on punaista ja keltaista. Liivissä on kaksirivinen napitus ja napit on päällystetty tummansinisellä villakankaalla. Liivissä on pystykaulus ja taskut etukappaleella. Takakappaleella on tamppi. Liivi vuoritetaan valkaisemattomalla pellavapalttinalla

Housut ovat tummansiniset, villakankaiset. Malliitaan ne voivat olla joko suorat tai polvihousut.

Puvun kanssa käytetään valkoisia villasukkia. Puvun kanssa voi käyttää mustia nauha- tai solkikenkiä tai luonnonvärisiä lipokkaita.

Maria Keskipoikela, TaM, KteO

Lisätietoja Länsi-Lapin ammattioppilaitos, käsi- ja taideteollisuusalan koulutus, Tervola

Lähteet

Kaukonen, Toini-Inkeri. Suomalaiset kansanpuvut ja kansallispuvut. Wsoy. Porvoo 1985. Kotiteollisuus 5/1980.

Starck, Ritva. Tervolan kansallispuvun ohjeet. 1980.

Vilppula, Hilikka. Kirjeet Alli Jestilälle. 1977.